

A2021/01723
Arbetsmarknadsdepartementet

Remiss - Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet

Region Skåne har, i egenskap av remissinstans och regionalt utvecklingsansvarig aktör (RUA), med intresse tagit del av departementsskrivelsen 2021:27 *Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet* och lämnar härmed följande remissvar.

”En god långsiktig kompetensförsörjning för arbetslivet i Sydsverige är en förutsättning för att näringslivet ska kunna utvecklas och för att kommuner, regioner och statliga myndigheter ska kunna utföra det uppdrag som invånarna förväntar sig” (ur *Ett enat Sydsverige – för en stark och växande arbetsmarknad*. Positionspapper Regionssamverkan Sydsverige 2018). Vi har i arbetet med detta yttrande haft en dialog med SKR, Skånes kommuner samt regionala tjänstepersoner inom näringslivsutveckling.

Övergripande kommentarer

DS 2021:27 är mycket generellt skriven och ger inte några av de tydligare besked som de skånska kommunerna och övriga viktiga aktörer på den regionala arbetsmarknaden, önskat sig. Hur aktiva arbetsmarknadsåtgärder effektivt ska kunna erbjudas arbetsökande i hela Sverige, oavsett stad eller landsbygd, är fortsatt oklart. Det är också fortsatt otydligt vad som förväntas bli kommunernas framtida roll och hur formerna för samverkan kommer att påverka planeringsförutsättningarna för kommuner, regioner, externa leverantörer och andra samverkansparter. Ytterst drabbas enskilda individer som på grund av bristande samordning och otydliga roller mellan ansvariga myndigheter, riskerar att stå utan det stöd som aktiva arbetsmarknadsåtgärder ska innebära. Vikten av att effektivisera förmedlingstjänsterna, att mer utnyttja det ordinarie utbildningssystemets utbildningar och en nära lokal och regional samverkan med kommuner, regioner, folkhögskolor samt civilsamhälle, är en bild som delas av Region Skåne. Eventuella konsekvenser av ett ökat informationsutbyte mellan ansvariga myndighet(er) och externa leverantörer om individens personliga förhållanden bör dock utredas mer fördjupat och ytterligare beaktas i det fortsatta utformandet av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

2 Författningsförslag

Givet de förutsättningar som är kända sedan tidigare och inriktningen på reformeringen av den arbetsmarknadspolitiska verksamheten som beskrivs i kapitel 3 i aktuell skrivelse så har Region Skåne inget principiellt att invända mot de förslag till författningsändringar som föreslås. Framför allt handlar det om att uppdatera begrepp och anpassa dessa till förändringar som redan genomförts. Det är också välkommet att modernisera språkbruk och skrivelser. Det finns dock uppenbara risker med att allt för lättvindigt sprida information om enskilda individers personliga förhållanden med externa tjänsteleverantörer. Det är därför viktigt att tydligt reglera och tydliggöra vilken information som får överföras mellan ansvarig myndighet och leverantörer av olika slags tjänster, Region Skåne rekommenderar därför att konsekvenserna för en förändrad sekretesslagstiftning utreds vidare och mer fördjupat, framför allt kopplat till den enskildes personliga förhållanden samt för kommunernas arbetsmarknadsinriktade arbete (socialtjänstlag etc.).

2.4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Här vill Region Skåne uttrycka viss oro för att rådande sekretess som omgärdar den enskilda individens personliga förhållanden riskerar att luckras upp allt för mycket. Den konsekvensanalys för individen som återfinns under kapitel 9.3 bidrar inte fullt ut att stilla denna oro, även om det välkomnas att enskilda leverantörer ska kunna beläggas med en straffavgift om sekretessbelagda uppgifter röjs.

3 Inriktningen för en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet

Region Skåne delar till största delen den problem- och behovsbeskrivning som läggs fram i skrivelsen. Det finns ett behov av att effektivare bedriva regional arbetsmarknadspolitik för att trygga den kompetensförsörjning som krävs för att skapa regional tillväxt. Beskrivningen på inriktningen är dock fortsatt så generell att det är svårt att ta ställning för eller mot de förslag som framförs. Yttrandet väljer därför att här nedan föra fram ett antal viktiga tematiska reflektioner på föreslagen inriktning.

Skånes kommuner

De förändringar som nu sker inom arbetsmarknadspolitiken har medfört fortsatt osäkerhet och oro för framtiden. Det är framför allt den lokala, operativa, samverkan som blivit lidande och där en märkbar försämring som började vid reformeringens början, ännu inte har förbättrats. Övergripande strategisk samverkan på regional nivå fungerar bättre men så som Arbetsförmedlingen styrs, med tydliga direktiv från centralt håll, lämnar det litet utrymme för regionala eller lokala anpassningar av arbetsmarknadsåtgärder. Skånes kommuner skickade, i samarbete med delregionen Familjen Helsingborg, ut en enkät till Skånes samtliga 33 kommuner vid årsskiftet 2020/2021 om hur kommunerna uppfattade samverkan med Arbetsförmedlingen och resultatet från den är nedslående. Samtliga svarande kommuner, 26 stycken, uppger att samverkan på såväl strategisk som på operativ individnivå, går åt fel håll (enkät till Skånes 33 kommuner, genomförd av Skånes kommuner och Familjen Helsingborg vid årsskiftet 2020/2021).

Vad lokal närvaro för Arbetsförmedlingen konkret innebär, hur denna lokala närvaro ska säkerställas och rollfördelningen mellan kommun och Arbetsförmedlingen är fortsatt otydligt. Utifrån detta är det extra olyckligt att det i skrivelsen slås fast att kommunernas fortsatta roll i arbetsmarknadspolitiken inte kommer tydliggöras ytterligare förän under 2023.

Planeringsförutsättningar

Vilka är de uppskattade volymerna inom de olika arbetsmarknadspolitiska insatserna och hur ska dessa räknas fram och uppskattas? Detta är frågor som både kommersiella tjänsteleverantörer och olika slags samverkansparter kommer ställa sig. Hur garanteras volymer på ett sätt så att det skapas rätt planerings-förutsättningar men samtidigt inte uppstår icke-önskvärda inlåsnings effekter för olika grupper av individer? Att bättre utnyttja det ordinarie utbildningssystemet så som exempelvis yrkesvux är samhällsekonomiskt klokt men hur ska detta dimensioneras och planeras på ett sätt så inte individer hamnar i kläm eller hamnar i onödigt långa ledtider mellan olika slags arbetsmarknadsinsatser? Landets kommuner måste få rimliga planeringsförutsättningar för detta. Vilken roll kommer folkhögskolorna att ha framåt? Dessa lyfts fortsatt fram som en viktig resurs men hur garanteras ett effektivt utnyttjande av folkhögskolornas kapacitet? De insatser som folkhögskolor levererat de senaste åren har visat sig mycket effektiva för ett antal olika målgrupper och innebär också en möjlighet att påbörja lite längre utbildningskedjor för individer som har kort utbildningsbakgrund eller tidigare dåliga erfarenheter av det ordinarie skolsystemet (se exempelvis Lindell, Righard, Lejhäll 2017. *Studiemotiverande folkhögskolekurs – Perspektiv på folkbildning som arbetsmarknadsåtgärd* samt *Etableringskurs på folkhögskola – Perspektiv på folkbildning som arbetsmarknadsåtgärd*).

Samverkan med olika samhällsaktörer lyfts i skrivelsen fram som fortsatt viktigt och därför fortsatt angeläget att tydligare framgår hur samverkan med olika icke-kommersiella aktörer fortsatt ska tryggas på regional och lokal nivå.

Marknadsmekanismer

Det finns idag erfarenheter gjorda av ett utökat användande av externa tjänsteleverantörer. I de resonemang och tankar kring utformandet av de nya förmedlingstjänsterna märks det att man tagit lärdom av en del av de olyckliga konsekvenser som tidigare reformeringar haft. Det går dock inte att utesluta att det trots detta kommer uppstå icke-önskvärda konsekvenser av en fortsatt utbyggnad av externa tjänsteleverantörer. Den kontrollapparat som är under uppbyggnad kommer vara nödvändig att både se över och snabbt justera om den visar sig otillräcklig. Det är i dagsläget också fortsatt oklart hur en likvärdig service ska garanteras i hela Sverige, vilken/vilka och under vilka förutsättningar den aktör som träder in på orter där tillgången på en bredd av tjänsteleverantörer, inte finns och hur tjänsteutbudet ska kunna anpassas till den regionala arbetsmarknadens förutsättningar. Det mesta pekar på att kommunerna kommer ha en fortsatt nyckelroll för att garantera en likvärdig service. Därför är det återigen olyckligt att den lokala samverkan just nu upplevs som dåligt fungerande.

Avslutningsvis vill Region Skåne framföra att det är bra att det slås fast att Arbetsförmedlingen har ett fortsatt huvudansvar för arbetsmarknadspolitiken och att den i egenkap av expertmyndighet ska bevaka att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten fungerar och bedrivs på ett resurseffektivt sätt. För att kunna bibehålla denna myndighetskapacitet är det dock avgörande att kunskaper om arbetsmarknaden också finns kvar i själva myndigheten och att arbetet organiseras på ett sätt som leder till att denna expertkunskap inte bara bibehålls, utan också utvecklas och förs ut till de regionala och lokala samverkansytorna.

4 Sekretess och tystnadsplikt inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten

Förslag: Sekretess ska gälla i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon närstående till denne lider men om uppgiften röjs. Sekretess ska även gälla i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten för uppgift om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs. För uppgift i allmän handling som avser personliga förhållanden ska sekretessen gälla i högst sjuttio år. De särskilda bestämmelserna om sekretess för uppgift om en enskilds personliga förhållanden när uppgiften förekommer i ärende om etableringsinsatser och i ärende om ersättning som kan lämnas för deltagande i etableringsinsatser ska upphöra att gälla. Även bestämmelsen som inskränker rätten att meddela och offentliggöra sådana uppgifter ska upphöra att gälla.

Förslag: Sekretessen i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska inte hindra att uppgift lämnas till en leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen, om det är nödvändigt för att leverantören ska kunna fullgöra sitt uppdrag.

Förslag: Den som på grund av anställning eller på något annat sätt deltar eller har deltagit i en leverantörs verksamhet att utföra arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen ska inte obehörigen få röja vad han eller hon då har fått veta om enskilds personliga förhållanden eller affärs- eller driftförhållanden. Detsamma ska gälla för den som deltar eller har deltagit i verksamhet hos en underleverantör som medverkar till att fullgöra leverantörens uppdrag. I det allmänna verksamheten tillämpas i stället bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen. Bestämmelsen ska placeras i lagen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Bestämmelsen om tystnadsplikt i lagen om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare tas bort.

Region Skåne tillstyrker de förslag som finns under kapitel 4.

5 Uppgiftsskyldighet för leverantörer av insatser

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om skyldighet för en leverantör som bedriver arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen att till Arbetsförmedlingen lämna uppgifter som myndigheten behöver i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Bestämmelsen ska placeras i lagen om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Region Skåne tillstyrker de förslag som finns under kapitel 5.

6 Personuppgiftsbehandling

Förslag: De paragrafer som reglerar ändamålen för Arbetsförmedlingens behandling av personuppgifter och direktåtkomst ska ändras genom att begreppet kompletterande aktör ersätts med begreppet leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen.

Bedömning: EU:s dataskyddsförordning och lagen med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning utgör tillräcklig reglering för den personuppgiftsbehandling som kan komma att ske hos leverantörer som utför insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Det behöver således inte införas någon ytterligare lagreglering om denna behandling.

Region Skåne tillstyrker de förslag och bedömningar som finns under kapitel 6.

7 Följdändringar i arbetslöshetsförsäkringen

Förslag: Den paragraf som reglerar att en sökande ska varnas eller stängas av från rätt till ersättning, ska ändras genom att begreppet kompletterande aktör ersätts med begreppet leverantör som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Det ska också förtydligas i paragrafen att det är hos Arbetsförmedlingen som det upprättas en individuell handlingsplan och att det är till den myndigheten som en sökande ska lämna en aktivitetsrapport samt att det är Arbetsförmedlingen som anvisar en sökande att söka lämpligt arbete.

Region Skåne tillstyrker de förslag som finns under kapitel 7.

8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 december 2022. Äldre bestämmelser om sekretess ska gälla för uppgifter som har lämnats före ikraftträdandet. Äldre bestämmelser ska också gälla för den tystnadsplikt som gäller för den som är eller har varit verksam inom en yrkesmässigt bedriven verksamhet för nyanlända invandrare.

Region Skåne tillstyrker de förslag som finns under kapitel 8.

9 Konsekvenser

I de kommentarer som yttrandet lämnat under kapitel 3 finns även hänvisningar till några av de konsekvenser av de förslag som skrivelsen innehåller.

Region Skåne
Regionala utvecklingsnämnden

Anna Jähnke
Ordförande

Ulrika Geeraedts
Utvecklingsdirektör